

Uniwersytet Rzeszowski
Kolegium Nauk Społecznych
Instytut Pedagogiki
ul. Ks. Jałowego 24, 35-010 Rzeszów
tel.: +48 17 872 18 16
e-mail: nauka.ip.cs@ur.edu.pl

**Uniwersytet Rzeszowski
Instytut Pedagogiki
Katedra badań szkoły
i społeczeństwa zmediatyzowanego**

ul. Ks. Jałowego 24; 35-010 Rzeszów
tel. (17) 872-18-16
fax: (17) 872-18-46

Rzeszów, 2022-09-15

ks. dr hab. Janusz Miąso, prof. UR

Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Łukasza Buksy „Pomoc rodzinie z uzależnionym fonoholicznie dzieckiem w literaturze przedmiotu” napisanej pod kierunkiem Ks. Prof. dr hab. Andrzeja Zwolińskiego UPJPII.

Ocena merytoryczna

Mediatyzacja to aktualnie jeden z najpotężniejszych procesów społeczno – technokratycznych. W przestrzeni nowych mediów okazuje się jeszcze intensywniejsza, te bowiem są interaktywne i mocno angażujące.

Do nich właśnie należą nowe media, wśród nich szczególnie smartfon, które są szczególnie popularne wśród młodzieży, a także innych grup społecznych, praktycznie wśród wszystkich.

Nowe media są wirtualną przestrzenią spotkań, wymiany myśli, trendów, komentarzy praktycznie na każdy temat, włącznie z rodziną, nauczycielem i szkołą. Równocześnie jednak człowiek pozostaje fundamentalnie i realnie istotą społeczną, gdzie więzi realne odgrywają zasadniczą rolę dla zdrowia fizycznego i psychicznego. W Europie Zachodniej i praktycznie w całym świecie skala mediatyzacji rośnie i równocześnie skala indywidualizmu i osamotnienia rośnie, dlatego bardzo dobrze, że Doktorant, podjął tę ważną kwestię, uzależnienia od telefonu komórkowe, zwanego

fonoholizmem, która na pewno wymaga dziś - w nurcie bardzo dynamicznie rozwijającej się i bardzo potrzebnej pedagogiki medialnej - analiz, diagnoz, wnikliwych badań i konkretnych postulatów pedagogicznych. Na pochwałę zasługuje szczególnie ujęcie systemowe, w rodzinie, w społeczeństwie, bo tylko takie perspektywy diagnostyczne, profilaktyczne i terapeutyczne mogą być naprawdę pomocne i skuteczne.

W ten właśnie, istotny i konieczny dziś, społeczny i pedagogiczny nurt badawczy nowych mediów bardzo dobrze wpisuje się praca doktorska mgra Łukasza Buksy, który podjął problematykę uzależnienia fonoholicznego dziecka i co jeszcze ważniejsze kwestię pomocy rodzinie, w tej sytuacji, co dziś jest wielkim i bardzo trudnym wołaniem wśród ekspertów i terapeutów.

Problem badawczy został postawiony jasno, merytorycznie a także wskazujący na właściwy poziom trudności dla pracy doktorskiej.

Samo zjawisko nadmiernej aktywności medialnej a także fonoholizmu w życiu dzieci i młodzieży jest zjawiskiem nowym, badanym, ale ciągle wymagającym badań, które rodzi nowe potężne wyzwania społeczne i pedagogiczne, ponieważ to właśnie tam młodzież dziś prezentuje cały swój świat, nie bacząc czasem na prywatność, tajemnicę i wiele innych uwarunkowań odsłaniania całej prawdy o sobie, osobach bliskich i dalszych, a także jeszcze wiele innych niebezpieczeństw. Równocześnie stawiamy istotne pytania o rolę smartfonów, czy one rzeczywiście zbliżają, pomagają tworzyć więzi, czemu służą, może wirtualnej bliskości i realnej samotności, może jednak obok realnej bliskości i mimo wysokiej aktywności, nie pomagają we wzmacnianiu realnych więzi. Te pytania nurtują nas wszystkich, nurtowały zapewne także Doktoranta i podjął wyzwanie związane głównie z fonoholizmem i bardzo dobrze sobie z nimi poradził.

Konstrukcja pracy jest właściwa dla prac z zakresu nauk społecznych, mocno immersyjnych dziś medialnie, gdzie konkretny przedmiot - podmiot badań wprowadzamy w przestrzeń medialną, gdzie głównym przedmiotem badań pozostaje jednak człowiek, tym razem młody, w swojej specyfice rozwojowej i wychowawczej, specyfice społecznej – w rodzinie.

W rozdziale I Doktorant obszernie podejmuje kwestie uzależnień i ich rodzajów, specyfiki, akcentując szczególnie uzależnienia elektroniczne – Internet, fonoholizm, a także nowe uzależnienia, mocno związane z mediatyzacją rzeczywistości, czyni to wnikliwie, jako baza dla fonoholizmu.

Rozdział II to sam fonoholizm, dobrze umieszczony w kontekście rodzinnym, jako dysfunkcja rodzinna. W rozdziale tym bardzo dobrze i trafnie przeanalizowano takie ważne kwestie jak podważenie znaczenia więzi wewnątrzrodzinnych, negacja poczucia własnej wartości, zaangażowanie i aktywności poza rodzinne, wymiar ekonomiczny uzależnienia wobec budżetu rodzinnego, krótkowzroczność w planowaniu przyszłości rodziny a także zanegowanie religijnego schematu wspólnoty rodzinnej. Wszystkie te analizy jawią się jako zasadnicze i niezwykle bolesne w kontekście swoistej ekspansji uzależnień, szczególnie elektronicznych, z fonoholizmem włącznie.

Rozdział kończy autorska ankieta pogładowa na temat fonoholizmu, która rzuca mocne światło na całość problematyki uzależnień elektronicznych, w kontekście systemowym. Chciałoby się może więcej tych analiz i diagnoz, ale ponieważ ankieta jest pogładowa to zrozumiała jest ilość analiz, które dają wystarczający pogląd na problematykę.

Rozdział III to jakby początek drugiej części pracy, bardzo ważnej i bardzo potrzebnej, gdzie Doktorant podejmuje bardzo obszerne wyzwanie, które można by nazwać – co robić? Czyni to w sposób systemowy, podpowiadając konkretne postulaty (rozdział III), następnie elementy profilaktyki (rozdział IV), a następnie instytucje i ośrodki pomocowe dla rodzin z dzieckiem uzależnionym (rozdział V).

W rozdziale III postawiono bardzo trafne i konkretne, a zarazem dające szanse na powodzenie pedagogiczne postulaty, takie jak bezwarunkowe zachowanie ciągłego trwania w jedności z dzieckiem, zebranie dokładnej informacji na temat uzależnienia, czyli trafna diagnoza, następnie cierpliwe podejmowanie próby odbudowania więzi rodzinnych, roztropne rozwiązywanie trudności finansowych dziecka uzależnionego, a także podjęcie współpracy z ośrodkami pomocowymi.

Z kolei rozdział IV to bardzo ważne aspekty profilaktyczne, a wśród nich rola ośrodków kultury masowej i lokalnej, programy szkolne i edukacyjne w ramach

instytucji oświatowych, profilaktyka rodzinna, profilaktyka treści w działalności pastoralnej Kościoła, a także bardzo ważne znaczenie osobistego przykładu i świadectwa. Wszystkie te bardzo ważne elementy składowe zaprezentowano w sposób profesjonalny.

Ważną rolę w całości radzenia sobie z uzależnieniami, w tym wypadku fonoholizmem, odgrywają instytucje i ośrodki pomocowe, które nacechowane profesjonalizmem, mogą odegrać bardzo ważną i pozytywną rolę, na co trafnie zwraca uwagę Doktorant. W tym rola kwalifikowanych specjalistów, bardzo ważna rola współpracy ze szkołą, korzystanie ze specjalistycznych centrów informacji o danych uzależnieniach, współpraca z policją i służbami, a także korzystanie z oferty wspólnoty parafialnej. Wszystko to daje szansę na skuteczną pomoc osobie uzależnionej i jej rodzinie a także na przeciwdziałanie uzależnieniom.

Bibliografia dysertacji jest obszerna i merytorycznie dobrze dobrana i wykorzystana, a także co ważne łącząca publikacje pedagogiczne, socjologiczne i psychologiczne z najnowszą literaturą w dziedzinie nowych mediów i pedagogiki medialnej, w tej bowiem dziedzinie nauki jaką jest obszar nauk społecznych i medioznawstwa, ważne aby być mocno osadzonym w teraźniejszości, która jest niezwykle dynamiczna a także w swoistej syntezie teorii z praktyką.

Ocena formalna

Dysertacja jest spójnym i koherentnym konstruktem, gdzie jasno i precyzyjnie postawiony problem badawczy, jest konsekwentnie zgodny z całą procedurą jego analizowania, rozwiązywania i wnioskowania a także postulowania.

Widoczny jest dobry warsztat naukowy – teoretyczny i praktyczny i staranność Doktoranta, zarówno w stawianiu problemów badawczych, ich analizowaniu, oraz poprzez bardzo gruntowną i wnikliwą analizę literatury a także wyników badań, gdzie dokonano szczególnie dużego wysiłku, aby uchwycić wielowymiarowe zależności w perspektywie różnych uzależnień, szczególnie zaś fonoholizmu .

Całość pracy jest wykonana starannie pod względem językowym, stylistycznym i graficznym, drobne błędy językowe warto poprawić przed wydaniem pracy.

Konkluzja

Wnikliwe studium dysertacji mgra Łukasza Buksy, pozwala postawić jej wysoką pozytywną ocenę i podkreślić duży wkład badawczy w problematykę nowych mediów, pedagogikę społeczną, pedagogikę młodzieży, problematykę uzależnień a także osobiste badawcze zaangażowanie w podjętą problematykę i stwierdzić, iż zdaniem recenzenta, spełnia ona wymagania stawiane rozprawom doktorskim, które są podstawą ubiegania się o stopień naukowy doktora. Wobec powyższego, recenzent zwraca się z prośbą do Dziekana i Wysokiej Rady Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II o pozytywną kontynuację przewodu doktorskiego.

ks. dr hab. prof. UR

Janusz Miąso

